

„A török császár azt meg nem engedi, hogy az atyának gazdagsága a fiára szálljon. Minden pasának az örökje a császáré, és abból annyit ad a gyermekeknek, amennyi elegendő, hogy élhessenek” – jegyzi fel Kálmus 1749. október 21-én. Nem kisebb gátlástalansággal bánt el a császári hatalom a fejedelem atyjával és nagyanyjával, majd özvegyével, Zrínyi Ilonával: csak hatalmas birtokfelajánlások árán tudták megváltani, hogy hűtlenségük szándékát ne kérjék rajtuk számon.

Az apák pedig nyilván mind olyan fiat szeretnének, aki nem hal meg soha. Fiak vágya, hogy általuk az atya marad(jon!) élő mindörökkön.

Két eszmény, mely beteljesíthetetlen. De a szívbe a törvény erejével íródik be mind a kettő.

Kálmusunk hazája földjét sose látta többé, írásai-

ból is csak hajlott korábban juttathatott haza párat. Megsejtette talán, hogy száműzetésében milyen sokáig lesz magányos foglalkozása az élet dolgainak, hazavágyakozásának fiókba tett levelekbe foglalása, amikor megfogalmazta a legelsőt?

„Gallipoliból, Anno 1717. 10. Octobris” – írta fölébe.

S aztán: „Édes Fiam...!” Majd ezt gyorsan áthúzta, helyébe erélyes kézvonással: „Kedves N. N.!”

Hosszas töprenkedés után ezt is áthúzta, s nekilátott: „Édes NÉNém...”

(Mert minden körülmények között, békében és háborúban, másoktól elszakítva vagy másokkal összezárva, hangot kell kapjon a szívbe írt tudás. Legyen írásom is ehhez adalék.)

IZSÓ ZITA

döntés után

*a váróteremben láttam őket,
még a beavatkozás előtt.
Gesztusaik elárulták,
hogy alapvetően békés az életük,
köztük soha semmi vihar nem dúl,
a nő alján nincs is felkavarva a cukor.
A férfi szeme tökéletes kék,
a tó látszódnak át így a léken,
ha sikerül végre feltörni a jegét;*

*fogai még nem koptak meg,
pont olyan csipkézettek,
mint néhány tengeri kagyló széle,*

*látszik rajta, hogy már sok nővel csókolózott,
de enni egyik után sem tudott,
talán mert félénk, alkalmi gyáva,*

*és hiába kérné tőle a lány, hogy menjenek el,
később jöjjenek vissza,
vagy gondolják még egyszer át;*

*azt sem venné észre,
hogy ezek nem kérések.
kényszerleszállást végző imák.*

feltörni a mélybe

*tekintetemre csukódott az összes könyv,
húsrá az állati állkapocs.
a föld egyre kisebb lesz, ahogy forgatod,
forgatod, mint szádban a cukrot,
fogadj be, uram,
nem foglalok sok helyet.
tudom, nem dobsz el magadtól,
nem szemetelsz.
összegyűjtesz a rétről, a kocsmából
esküvői képekről, szerelmem öléből,
az iskolapadból, minden mocskos sarokról
összegyűjtesz,
és ringatsz, mint időt
az emlékezet,
és ha kiderül, hogy nem vagy, megsiratlak,
mint anya a meg nem született gyermekét,
addig is nagyon vigyázok rád, istenem,
ígérem, az én képemre és hasonlatosságomra
képzellek el.*